

ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТИВНОЇ МЕТОДИКИ «МАЛЮНОК ШКОЛИ» ДЛЯ ДІАГНОСТИКИ МОТИВАЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО НАВЧАННЯ

Чекстере Оксана Юрївна

кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник,

Інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України

Основною проблемою психології розвитку є становлення мотиваційної сфери дитини. А період найбільш інтенсивного формування мотиваційної сфери - це дошкільний вік. Серед різноманітних мотивів дошкільника особливе місце займає пізнавальний мотив, який є одним з найбільш важливих мотивів для успішного навчання дитини в школі. Але пізнавальна активність не є прямим наслідком віку, і далеко не всі сучасні дошкільники володіють цією цінною якістю. Своєчасна діагностика готовності до навчання в школі і, в разі необхідності, корекційна робота дозволять дитини безболісно увійти у новий стан свого життя, пов'язаного з початком систематичного навчання у структурі загальноосвітньої школи.

В якості додаткового тесту для оцінки готовності до школи у старших дошкільників можна використовувати проективну методику «Малюнок школи» [1]. Дана методика дозволяє оцінити ставлення до школи, уявлення про неї у дітей старшого дошкільного віку, їх почуття, емоції і переживання, пов'язані зі шкільним життям.

Для з'ясування мотиваційної готовності старших дошкільників до навчання нами було протестоване 124 дитини віком від 5,5 до 6 років (68 дівчаток і 56 хлопчиків) – вихованців дошкільного освітнього закладу Дніпровського району міста Києва.

Експеримент супроводжувався інструкцією: «Тут на аркуші паперу намалюй, будь ласка, школу». Дитині надавали аркуш А4 та кольорові олівці.

Після малювання для більш повної інтерпретації малюнка проводилася бесіда для уточнення змісту намальованого. Такі бесіди з вихованцями

дозволяють отримати майже повну картину їх уявлень і емоційно-оціночного ставлення до школи. Уточнюючі питання, коментарі записувалися на зворотному боці малюнка.

Обробка результатів: Емоційне ставлення до школи й навчання оцінюється за 3 показниками:

- кольорова гамма,
- характерні лінії,
- сюжет малюнка.

При аналізі малюнка за кожним з цих показників виставляється бальна оцінка, потім бали складаються.

1. Кольорова гамма:

2 бали - в малюнку переважають яскраві, чисті, світлі тони і їх поєднання (жовтий, світло-зелений, блакитний). Так вибір яскравих і світлих тонів може свідчити про внутрішній психологічний комфорт дитини.

1 бал - в рівній мірі присутні світлі і темні тони.

0 балів - малюнок виконаний в темних тонах (темно-коричневий, темно-зелений, чорний). Перевага темних тонів може свідчити про психоемоційну напругу, дискомфорт, наявність значних психологічних переживань, пов'язаних зі школою.

2. Лінія і характер малюнка:

2 бали - об'єкти промальовані ретельно і акуратно; використовуються довгі, складні лінії різної товщини, немає «розривів» контуру.

1 бал - в малюнку присутні обидві характеристики.

0 балів - об'єкти зображені нарочито недбало, схематично; лінії подвійні, перериваються, однакової довжини і товщини, слабка лінія.

3. Сюжет малюнка:

2 бали - симетричне зображення (малюнок школи займає центральне місце на аркуші); наявність деталей і прикрас, елементів декорування, зображення різних предметів, оживляючих пейзаж (квіти, дерева, плакати, прапори, фіранки на вікнах, ін.); зображення дітей, що йдуть до школи або сидять за

партами, учителів та «процесу навчання»; пора року - весна, літо (сонце, немає хмар); зображення світлого часу доби. Іноді це не навчальні, а ігрові ситуації (наприклад, діти грають з конструктором, в дидактичні настільні ігри). Це можуть бути емоційно-забарвлені «сценки» зі шкільного життя, про які діти дізналися з фільмів, книг, розповідей друзів, братів, сестер. Однак в ідеалі - це зображення навчальної діяльності. На таких малюнках діти зображають вчителя, учнів, уроки.

1 бал - обидві характеристики присутні.

0 балів - асиметричність малюнка; відсутність деталей і прикрас; відсутність людей або зображення дітей, що йдуть зі школи; темне небо, йде дощ або сніг; час доби - ніч або вечір.

Аналіз результатів.

Результати дослідження приведені в Таблиці 1.

Таблиця 1

**Розподіл дітей за рівнями мотивації до навчання в школі,
у відсотках**

Рівні мотивації	високий		середній		низький	
	дівчата	хлопці	дівчата	хлопці	дівчата	хлопці
%	42		53		5	
	56	25	41	68	3	7

Порахувавши суму балів за трьома показниками ми отримали наступні результати: 5-6 балів - високий рівень мотивації до навчання в школі – отримали 42% дітей (25% хлопчиків і 56% дівчат). У цих дітей склалося емоційно- благополучне відношення до школи й навчання, вони цілком готови до прийняття навчальних завдань і взаємодії з учителем.

3-4 бали – середній рівень – посіли 53% вихованців (41% дівчат і 68% хлопців). Ці діти можуть відчувати деяку тривогу з приводу шкільного навчання як незнайомій для них діяльності. Необхідно розширити коло їхніх знань і уявлень про шкільну навчальну діяльність, сформувати позитивне ставлення до вчителя і однокласників; причинами тривоги може бути нервозність і необдумані висловлювання дорослих, негативний досвід навчання в школі старших дітей.

0-2 балів – низький рівень мотивації до навчання в школі – виявився в 5% дітей (3% дівчат і 7% хлопців). Можливо ці діти ще не «примирюють» на себе ситуації зі шкільного життя, мають слабе уявлення про школу і недостатню навчальну мотивацію. В них може бути страх перед школою, який може призводити до неприйняття навчальних завдань і відмови від навчальної діяльності, труднощів у спілкуванні з учителем та однокласниками.

Отже, в ході дослідження з'ясувалось, що переважна кількість досліджуваних дітей старшого дошкільного віку достатньо мотивована до

навчання у школі. Показники мотиваційної готовності до навчання у дівчат більш високі ніж у хлопців. Ми вважаємо, це тому, що така діяльність як малювання, більше приваблює дівчат і мотив творчого самовираження зустрічається у них набагато частіше. Тому дані, отримані в результаті діагностики, рекомендується зіставляти з результатами за іншими методиками, а також даними спостереження за дітьми.

Список використаних джерел

1. Нижегородцева Н. В. Общая характеристика развития детей старшего дошкольного возраста [Текст] / Н. В. Нижегородцева, В. Д. Шадриков // Нижегородцева Н. В. Психолого-педагогическая готовность ребенка к школе : пособие / Н. В. Нижегородцева, В. Д. Шадриков. - Москва, 2001. - С. 7-10.